

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: ISPARTA ÖRNEĞİ

Mehmet Emin KOCA¹

Olçay SALİCİ¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin çeşitli etkenler açısından incelenmesidir. Araştırmaya yaş ortalaması 16,84 (Ss±0,98) olan 60 kadın, 120 erkek olmak üzere toplamda 180 lise öğrencisi katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Riggio (1986) tarafından geliştirilmiş olan ve Yüksel (1998) tarafından dil geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış olan Sosyal Beceri Envanteri kullanılmıştır. 90 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşan ölçekte, alt boyutları oluşturan sorular belirlenirken Yüksel (2004) tarafından yapılan faktör analizi sonuçları dikkate alınmıştır. Ölçeğin Cronbach's Alpha test istatistiği, 0,93 olarak hesaplanmıştır. Yapılan ikili karşılaştırmalarda SPSS programı T-testi ve gurup sayısının ikiden fazla olduğu karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizi One-way Anova testi kullanılmıştır. Grup ortalamalarının arasındaki farkı belirlemek için ise Tukey testinden faydalanılmıştır. Toplam sosyal beceri puan ortalamaları ile alt boyutlara ait puan ortalamaları bakımından yapılan T-testi sonucunda Duyuşsal Duyarlılık boyutunda cinsiyetler arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayılarına bağlı olarak sosyal beceri düzeylerinde anlamlı fark tespit edilememiştir. Sosyal duyarlılık hariç diğer tüm boyutlar bakımından annenin eğitim durumu seviye ortalamaları arasındaki farklar istatistik olarak önemlidir. Toplanan veriler analiz edildiğinde, Isparta ilinde öğrenim gören lise düzeyindeki erkek öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu, annenin eğitim durumunun yüksek olmasının ise öğrencilerin sosyal becerilerini olumlu etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lise öğrencileri, Sosyal Beceri, Sosyalleşme, Spor.

INVESTIGATION OF THE SOCIAL SKILL LEVELS OF THE HIGH SCHOOL STUDENTS WHO DO AND DO NOT EXERCISE: THE CASE OF ISPARTA

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate -under various factors- the social skill levels of the high school students who do and do not sport. A total of 180 high school students-60 female and 120 male- whose average age is 16.84±0.98 participated in this research. For data collection, Social Skills Inventory developed by Riggio (1985) used. Language validity and reliability of this scale was done by Yüksel (1998). While evaluating the questions of the sub-dimensions of the scale which consists of 90 items and 6 sub-dimensions, the results of factor analysis by Yüksel (2004) were taken into consideration. The Cronbach's Alpha Test Statistics were calculated as 0.93. In the pair wise comparison T-test was used, for multiple comparisons one-way variance analysis was used. For differences of averages of groups Tukey test was used. The total social skill score averages and the mean score of the sub-dimension T-test showed significant difference in terms of Emotional Sensitivity between genders. According to the number of siblings, there was no significant difference in social skill levels. The differences between mother's education level averages are statistically significant in all dimensions except social sensitivity. When the collected data were analyzed, it was determined that the social skill levels of the high school students in Isparta province were higher and the high level of education of the mother had a positive effect on the social skills of the students.

Keywords: High School Students, Social Skill, Socializing, Sports.

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta/Türkiye, Yazışmadan sorumlu yazar: olcaysalici@sdu.edu.tr

Mehmet Emin KOCA: <https://orcid.org/0000-0001-6875-6515>

Olçay SALİCİ: <https://orcid.org/0000-0002-0333-1222>

GİRİŐ

Sosyal beceriler, İngilizce “Social Skills” kavramının karşılığıdır ve aslı çoğuldur. Burada sosyal beceriler olarak kullanılmasının nedeni ise, konuyla ilgilenenlerden bazılarının sosyal beceri ile sosyal beceriler ayrımı yapmalarıdır [1]. Sosyal becerilerle ilgili birçok araştırmacı deđiŐik tanımlarda bulunmuŐlardır. Bu tanımların çoğunun anlamları birbirine yakın olmasına rağmen, hemen hemen hepsi birbirinden farklıdır. Genel anlamıyla sosyal beceri bireyler arası olumlu ve etkili ilişkiler kurabilmek için gerekli olan beceriler bütünü olarak tanımlanır [2]. BaŐkalarının olumlu tepkiler vermesine yol açaabilecek ve olumsuz tepkileri önleyebilecek becerilere sahip olmak birey için oldukça önemlidir. İnsan, baŐkalarıyla etkileŐimi mümkün kılacak sosyal açağan kabul edilebilir olan davranıŐlara sahip olmak ister. Bu davranıŐlar genel olarak sosyal beceri olarak adlandırılmaktadır. Sosyal beceriler bireyin yaŐamında önemli bir role sahiptir, çünkü diğer insanlarla iletiŐimde bulunmayı kolaylaŐtırıcı önemli bir özelliktir [3]. Sosyal beceri eksikliği, çocuklarda uyum sorunu, Őiddet eğilimi, güvensizlik, kaygı gibi birtakım olumsuz duygu ve düşüncelele neden olmasının yanında aynı zamanda çocukların akademik baŐarılarını da olumsuz yönde etkilemektedir [4]. Sosyal becerilerden yoksun olan çocuklar karŐılaŐtıkları problemleri çözmede sosyal becerilere sahip çocuklardan daha az seçaeneğe sahiptirler ve bu nedenle de çoğunlukla uygun olmayan davranış biçimlerini kullanılır. Sosyal beceri düzeyi yüksek çocuklar ise, günlük kiŐiler arası problemleri çözmede daha fazla tekniğe sahip olduklarından sosyal iliŐkilerinde daha baŐarılıdırlar [5].

Sporun tanımını birçok araştırmacı ve bilim adamı çeşitli Őekillerde yapmıŐtır. Kimine göre spor; insanın oyun dürtüsünden kaynaklanan kuralları belirlenmiŐ, ölçülebilir, değerlendirilebilir, performansa dönük yarıŐma biçiminde yapılan, amacı serbest motorsal etkinlikler olarak tanımlanırken, kimine göre de; insanın genel bedensel becerileri yoluyla bir rakiple karŐılıklı etkileŐim içinde bulunularak yapılan yarıŐmaya dönük oyun biçimlerinin her türlüŐüdür olarak tanımlanmaktadır [6]. Sporcu birey sosyal hayattan haberdar olduğu oranda bazı sosyal faaliyetlere katılacaktır. Bireyler toplumda sosyalleŐtikleri kadar, mevcut faaliyetlere katılma eğilimleri artmaktadır. Böylelikle spor sosyalleŐen ve sosyalleşme eğilimi artan bireylerin uğraŐacakları bir konu haline gelmektedir [7]. Spor bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımını sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı kiŐinin sosyalleŐmesinde önemli bir etkidir. ÇađdaŐ toplumlarda sporun çoğunlukla sosyal bir etkinlik olduğu göz önünde bulundurulduğuunda, sportif faaliyetler aracılığı ile, spor ile

ilgilenen bireyler değişik insan grupları ile sosyal ilişkiye girmektedir. Spor, bireyin kendi bireysel dünyasından kurtularak farklı ortamlarda, farklı profildeki insanlar ile iletişim içinde bulunmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Bu yönü ile sporun, yeni dostluklar kurulmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir. Spor sadece spor yapanlar için değil izleyici kitleler arasında da önemli bir sosyalleşme fırsatı yaratmaktadır [8].

Başlangıçta ferdi bir olgu olarak başlayan sportif faaliyetler, sonradan küresel, sosyal ve toplumsal bir nitelik kazanmasıyla daha geniş kitlelere ulaşmayı başarmıştır [9]. Spor günlük hayatın neredeyse tüm yönlerini etkileyen çok önemli bir olgudur. Büyük önem verilen birçok sosyal değerin oluşmasına sürekli hale gelmesine yardımcı olur. Bu değerler çok çalışmayı, fedakârlığı, hakkaniyeti, sadakati, sorumluluğu, güvenilirliği hoşgörüyü ve kendine disiplin altına almayı kapsamaktadır. Spor, bireylerin ve toplumun istikrarına gerekli değer kurum ve davranışların oluşumuna katkı sağlar. Sosyalleşme sürecinin önemli bir sonucu rol öğrenmektir. İnsanlar onlara uygun olan sosyal rolleri öğrenirler, hemen tüm insanlar çocukken oyun, spor ve diğer aktiviteler ile sosyalleşirler. Bu faaliyetler iyi yurttaş, iyi arkadaş, sorumluluk sahibi komşu, iyi öğrenci, birlikte çalışma, liderlik vb. rolleri öğrenmede önemli hazırlayıcılık görevi yaparlar. Spor bu işlevi birçok yol ile başarabilir.

Bu çalışmanın amacı, Isparta'da spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin yaş, cinsiyet gibi temel faktörler dışında ailenin birliktelik durumu, ebeveynlerin eğitim düzeyi ve ebeveynlerin spor yapıp yapmadıkları gibi diğer faktörler çerçevesinde incelemektir.

METERYAL VE METOT

Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Çalışmaya katılan toplam 180 öğrenciden 120 erkek, 60 kadının yaş ortalamaları 16,84 ($Ss\pm 0,98$) olarak hesaplanmıştır. Katılan öğrenciler Isparta şehir merkezindeki lise düzeyi okullarda eğitim görmektedirler. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış olan demografik bilgi toplayıcı sorular ile beraber Riggio (1986) tarafından geliştirilmiş olan ve Yüksel (2004) tarafından dil geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış 90 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşan Sosyal Beceri Envanteri kullanılmıştır. Ölçekten alınan puanlar soru sayısına bölünerek ortalamaları alınmış ve bunun üzerine analiz edilmiştir [10,11].

Genelde ve alt boyutlara ait sorulara verilen puanların ortalamaları arasındaki farklılıkların iki grup olduğunda (cinsiyet, ebeveynlerinin spor yapıp-yapmaması gibi) irdelenmesinde Student-T testi kullanılmıştır. Grup sayısı ikiden fazla olduğu durumlarda (baba ve annenin eğitim durumları, kardeş sayısı) tek yönlü varyans analizi tekniği (One-way Anova) kullanılmıştır. Grup ortalamaları arasındaki farklılığın belirlenmesinde Tukey Testi kullanılmış ve ortalama değerlerinin yanında harflendirme yöntemi ile farkın kaynağı belirtilmiştir. Anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Alt boyutları oluşturan sorular değerlendirilirken Yüksel (2004)'in yaptığı faktör analizi sonuçları dikkate alınmıştır.

Çalışmada tüm Likert tipteki sorulara ilişkin ve alt boyutları oluşturan sorulara ilişkin Crombach's Alpha test istatistiği hesaplamaları ölçeğin geçerlilik-güvenilirliği irdelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesinde tüm sorulara verilen puanlar dikkate alınarak hesaplanan Crombach's Alpha test istatistiği 0,93 olarak bulunmuş olup, uygulanan ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür. "Duyuşsal Anlatımcılık" alt boyutunda Crombach's Alpha test istatistiği 0,71, "Duyuşsal Duyarlılık" boyutunda 0,70, "Duyuşsal Kontrol" boyutunda 0,69, "Sosyal Anlatımcılık" boyutunda 0,71, "Sosyal Duyarlılık" boyutunda 0,70, "Sosyal Kontrol" boyutunda ise 0,69 olarak hesaplanmış ve ölçeği oluşturan bu boyutların oldukça yüksek güvenilirlikte olduğu görülmüştür.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen veriler ikili ve çoklu karşılaştırmalar yapılarak tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1'de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, anne ve babanın spor yapıp yapmadığı, anne ve babanın birlikte olup olmadığı, okul ya da kulüp takımında olup olmadıkları gibi çeşitli değişkenler bağlamında sosyal beceri toplam puan ortalamalarının ikili karşılaştırmaları sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplam puanlara göre sosyal beceri düzeylerinde cinsiyet, anne ve babanın spor yapıp yapmadığı, anne ve babanın birlikte olup olmadığı, okul ya da kulüp takımında olup olmadıkları gibi değişkenlere göre yapılan ikili karşılaştırmalarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 1. Öğrencilerin Toplam Puanlara Göre Sosyal Beceri Düzeyleri İkili Karşılaştırmaları

Değişken	N	Toplam Puanlar		
		X±Ss	T	P
Kadın	60	2,86±0,40		
Erkek	120	2,90±0,51	-0,512	0,61
Annem Spor Yapıyor	36	2,86±0,47		
Annem Spor Yapmıyor	144	2,90±0,48	-0,398	0,69
Babam Spor Yapıyor	52	2,90±0,53		
Babam Spor Yapmıyor	128	2,88±0,45	0,194	0,85
Anne ve Babam Birlikte	162	2,88±0,47		
Anne ve Babam Boşandı	18	2,93±0,55	-0,365	0,72
Spor Yapıyorum	134	2,89±0,47		
Spor Yapmıyorum	46	2,88±0,49	0,093	0,93
Okul Takımındayım	87	2,93±0,54		
Okul Takımında Değilim	93	2,85±0,40	1,003	0,32
Kulüp Sporcusuyum	73	2,94±0,45		
Kulüp Sporcusu Değilim	107	2,85±0,49	1,201	0,23

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, anne ve babanın spor yapıp yapmadığı, anne ve babanın birlikte olup olmadığı, okul ya da kulüp takımında olup olmadıkları gibi çeşitli değişkenler bağlamında sosyal beceri puan ortalamalarının Duyuşsal Anlatımcılık, Duyuşsal Duyarlılık ve Duyuşsal Motor alt boyutlarına dair ikili karşılaştırmaları sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Duyuşsal Anlatımcılık, Duyuşsal Duyarlılık ve Duyuşsal Motor Boyutları Puan Ortalamalarına Göre Sosyal Beceri Düzeyleri İkili Karşılaştırmaları

Değişken	N	Duyuşsal Anlatımcılık Puanı			Duyuşsal Duyarlılık Puanı			Duyuşsal Kontrol Puanı		
		X±Ss	T	P	X±Ss	T	P	X±Ss	T	P
Kadın	60	2,97±0,49			2,70±0,51			2,80±0,50		
Erkek	120	2,98±0,61	0,133	0,89	2,90±0,57	2,208	0,03*	2,87±0,58	0,785	0,43
Annem Spor Yapıyor	36	2,87±0,62			2,81±0,53			2,77±0,54		
Annem Spor Yapmıyor	144	3,01±0,56	1,293	0,20	2,84±0,56	0,261	0,79	2,87±0,56	0,942	0,35
Babam Spor Yapıyor	52	2,97±0,62			2,86±0,61			2,87±0,62		
Babam Spor Yapmıyor	128	2,98±0,56	0,109	0,91	2,82±0,53	0,374	0,71	2,84±0,53	0,360	0,72
Anne ve Babam Birlikte	162	2,98±0,57			2,83±0,55			2,84±0,53		
Anne ve Babam Boşandı	18	2,94±0,57	0,280	0,78	2,84±0,63	0,079	0,94	2,98±0,75	0,773	0,45
Spor Yapıyorum	134	3,02±0,56			2,83±0,56			2,84±0,57		
Spor Yapmıyorum	46	2,87±0,60	1,509	0,13	2,86±0,56	0,384	0,70	2,88±0,55	0,467	0,64
Okul Takımındayım	87	3,04±0,61			2,85±0,61			2,87±0,65		
Okul Takımında Değilim	93	2,92±0,53	1,441	0,15	2,82±0,50	0,284	0,78	2,84±0,46	0,382	0,70
Kulüp Sporcusuyum	73	3,02±0,55			2,93±0,47			2,87±0,54		
Kulüp Sporcusu Değilim	107	2,96±0,59	0,716	0,48	2,77±0,60	2,066	0,04*	2,84±0,57	0,441	0,66

Tablo 3’te araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, anne ve babanın spor yapıp yapmadığı, anne ve babanın birlikte olup olmadığı, okul ya da kulüp takımında olup

olmadıkları gibi çeşitli değişkenler bağlamında sosyal beceri puan ortalamalarının Sosyal Anlatımcılık, Sosyal Duyarlılık ve Sosyal Kontrol alt boyutlarına dair ikili karşılaştırmaları sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Sosyal Anlatımcılık, Sosyal Duyarlılık ve Sosyal Kontrol Boyutları Puan Ortalamalarına Göre Sosyal Beceri Düzeyleri İkili Karşılaştırmaları

Değişken	N	Sosyal Anlatımcılık Puanı			Sosyal Duyarlılık Puanı			Sosyal Kontrol Puanı		
		X±Ss	T	P	X±Ss	T	P	X±Ss	T	P
Kadın	60	2,79±0,53	0,615	0,54	2,87±0,62	0,500	0,62	2,98±0,52	0,706	0,48
Erkek	120	2,85±0,59			2,92±0,60			2,92±0,56		
Annem Spor Yapıyor	36	2,81±0,56	0,201	0,84	2,91±0,54	0,109	0,91	2,98±0,53	0,464	0,64
Annem Spor Yapmıyor	144	2,83±0,57			2,90±0,62			2,93±0,55		
Babam Spor Yapıyor	52	2,84±0,59	0,109	0,91	2,86±0,62	0,554	0,58	2,99±0,58	0,710	0,48
Babam Spor Yapmıyor	128	2,83±0,56			2,92±0,60			2,92±0,53		
Anne ve Babam Birlikte	162	2,83±0,55	0,259	0,80	2,90±0,61	0,443	0,66	2,94±0,54	0,233	0,82
Anne ve Babam Boşandı	18	2,86±0,69			2,96±0,59			2,97±0,60		
Spor Yapıyorum	134	2,84±0,57	0,575	0,57	2,88±0,58	0,867	0,39	2,97±0,54	1,003	0,32
Spor Yapmıyorum	46	2,79±0,56			2,97±0,67			2,87±0,56		
Okul Takımındayım	87	2,90±0,63	1,562	0,12	2,94±0,66	0,820	0,41	3,01±0,59	1,598	0,11
Okul Takımında Değilim	93	2,77±0,50			2,87±0,55			2,88±0,50		
Kulüp Sporcusuyum	73	2,96±0,55	2,466	0,01*	2,94±0,58	0,701	0,48	2,99±0,53	0,890	0,37
Kulüp Sporcu Değilim	107	2,74±0,56			2,88±0,62			2,91±0,56		

*p<0,05

Tablo 3'te araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Anlatımcılık, Sosyal Duyarlılık ve Sosyal Kontrol alt boyutları puan ortalamalarına göre sosyal beceri düzeylerinde Kulüp takımında oynayıp oynamadıklarına dair ikili karşılaştırmalarda önemli fark tespit edilmiştir ($p>0,05$). Buna karşın cinsiyet, anne ve babanın spor yapıp yapmadığı, anne ve babanın birlikte olup olmadığı, okul takımda olup olmadıkları gibi değişkenlere göre yapılan ikili karşılaştırmalarda ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Aşağıdaki tablo 4'te araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal beceri puan ortalamaları hem toplam puanlar hem de boyutların puanları çerçevesinde yaş ve yapılan spor branşlarının türüne göre varyans analizi yapılarak çoklu karşılaştırılmıştır. Öğrencilerden toplanan veriler doğrultusunda bazı öğrencilerin ferdi ya da takım branşı yaptıkları tespit edilmişken bazılarının ise hem ferdi hem takım branşını yaptıkları, bazılarının ise hiç spor yapmadıkları tespit edilmiş ve spor yapma durumları bu durumlar halinde gruplandırılarak analiz edilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puan Ortalamalarının Yaş ve Yapılan Spor Türüne Bağlı Olarak Çoklu Karşılaştırmaları

Puan Türü	Yaş Göre Değerlendirme					Yapılan Spor Türüne Göre Değerlendirme				
	Yaş	N	X±Ss	F	P	Spor Türü	N	X±Ss	F	P
Duyuşsal Anlatımcılık Puanı	15 yaş	18	44,39±11,42			Takım Branş	62	45,65±7,56		
	16 yaş	41	44,02±7,76	0,59	0,62	Ferdi Branş	21	43,52±8,54	0,79	0,50
	17 yaş	78	44,31±8,59			Sedanter	50	43,48±9,54		
	18 yaş ve üstü	43	46,21±8,07			Çoklu Branş	47	45,30±8,83		
Duyuşsal Duyarlılık Puanı	15 yaş	18	42,56±10,49			Takım Branş	62	43,20±7,75		
	16 yaş	41	41,46±7,32	0,31	0,82	Ferdi Branş	21	43,25±8,72	0,39	0,76
	17 yaş	78	42,73±7,56			Sedanter	50	42,27±8,52		
	18 yaş ve üstü	43	43,18±9,83			Çoklu Branş	47	41,60±8,89		
Duyuşsal Kontrol Puanı	15 yaş	18	42,39±8,56			Takım Branş	62	43,89±7,73		
	16 yaş	41	41,83±7,97	0,26	0,86	Ferdi Branş	21	42,48±10,19	0,77	0,51
	17 yaş	78	43,13±7,88			Sedanter	50	42,74±8,81		
	18 yaş ve üstü	43	43,14±9,73			Çoklu Branş	47	41,43±7,95		
Sosyal Anlatımcılık Puanı	15 yaş	18	41,72±8,35			Takım Branş	62	44,18±7,84		
	16 yaş	41	41,60±8,06	0,36	0,78	Ferdi Branş	21	42,19±9,60	1,31	0,27
	17 yaş	78	42,52±8,11			Sedanter	50	41,34±8,48		
	18 yaş ve üstü	43	43,42±9,83			Çoklu Branş	47	41,53±8,81		
Sosyal Duyarlılık Puanı	15 yaş	18	42,22±9,28			Takım Branş	62	44,56±8,42		
	16 yaş	41	43,00±8,19	0,26	0,86	Ferdi Branş	21	40,81±9,51	0,90	0,44
	17 yaş	78	43,84±9,57			Sedanter	50	43,48±8,04		
	18 yaş ve üstü	43	44,09±8,93			Çoklu Branş	47	43,53±10,50		
Sosyal Kontrol Puanı	15 yaş	18	43,44±9,44			Takım Branş	62	44,75±7,38		
	16 yaş	41	44,73±7,93	0,14	0,94	Ferdi Branş	21	45,05±9,26	0,51	0,68
	17 yaş	78	43,90±7,96			Sedanter	50	43,02±8,38		
	18 yaş ve üstü	43	44,26±8,47			Çoklu Branş	47	44,09±8,55		
Toplam Puanlar	15 yaş	18	256,72±51,29			Takım Branş	62	265,03±39,77		
	16 yaş	41	256,93±36,36	0,20	0,90	Ferdi Branş	21	258,40±48,87	0,41	0,75
	17 yaş	78	260,36±42,29			Sedanter	50	256,96±45,08		
	18 yaş ve üstü	43	263,68±46,78			Çoklu Branş	47	257,47±42,09		

Tablo 4'te görüldüğü üzere öğrencilerin sosyal beceri puan ortalamalarında ne toplamda ne de boyutlara bağlı olarak yaş ve yapılan spor barışının türüne ya da spor yapılmamasına bağlı olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 5'ten araştırmaya katılan öğrencilerin anne ve babalarının eğitim seviyelerine göre sosyal beceri puanlarını gerek toplam puan ortalamaları gerekse boyutlar çerçevesinde puanlarını sunmaktadır. Öğrencilerin anne ve babaları 5 farklı sınıfta eğitim düzeylerine göre ayrılmış ve bu karşılaştırma için varyans analizi kullanılmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puan Ortalamalarının Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyine Bağlı Olarak Çoklu Karşılaştırmaları

Puan Türü	Eğitim Seviyeleri	Annenin Eğitim Seviyesine Göre Değerlendirme				Babanın Eğitim Seviyesine Göre Değerlendirme			
		N	X±Ss	F	P	N	X±Ss	F	P
Duyuşsal Anlatımcılık Puanı	Okur-yazar Değil	8	40,63±12,30ab			5	39,20±4,21		
	İlkokul Mezunu	85	45,39±8,05ab			54	45,56±7,08		
	Ortaokul Mezunu	30	40,70±9,13a	3,34	0,01*	41	44,20±9,47	0,77	0,54
	Lise Mezunu	48	47,00±8,14b			58	44,38±10,05		
	Yükseköğrenim Mezunu	9	43,00±4,97ab			22	45,68±6,42		
Duyuşsal Duyarlılık Puanı	Okur-yazar Değil	8	39,38±11,27ab			5	38,20±7,85		
	İlkokul Mezunu	85	42,58±7,78ab			54	42,00±7,48		
	Ortaokul Mezunu	30	39,38±8,85a	2,65	0,03*	41	42,32±10,09	0,55	0,70
	Lise Mezunu	48	45,13±7,76b			58	43,16±8,47		
	Yükseköğrenim Mezunu	9	41,00±9,08ab			22	43,50±6,65		
Duyuşsal Kontrol Puanı	Okur-yazar Değil	8	37,00±10,03a			5	38,20±8,64		
	İlkokul Mezunu	85	43,25±7,65ab			54	43,19±7,77		
	Ortaokul Mezunu	30	39,37±8,07ab	3,56	0,01*	41	42,46±9,50	0,42	0,79
	Lise Mezunu	48	45,25±8,77b			58	42,95±8,69		
	Yükseköğrenim Mezunu	9	41,33±8,14ab			22	42,82±7,11		
Sosyal Anlatımcılık Puanı	Okur-yazar Değil	8	36,63±9,65			5	37,40±8,99		
	İlkokul Mezunu	85	43,13±8,01			54	43,39±7,90		
	Ortaokul Mezunu	30	40,14±8,81	2,93	0,02*	41	41,90±9,25	0,66	0,62
	Lise Mezunu	48	44,45±7,78			58	42,23±8,78		
	Yükseköğrenim Mezunu	9	38,22±11,36			22	42,86±8,09		
Sosyal Duyarlılık Puanı	Okur-yazar Değil	8	38,25±10,36a			5	38,40±8,02		
	İlkokul Mezunu	85	44,02±9,07ab			54	43,39±7,72		
	Ortaokul Mezunu	30	39,63±9,13ab	3,22	0,01*	41	43,85±11,60	0,61	0,66
	Lise Mezunu	48	46,04±8,02b			58	43,30±8,76		
	Yükseköğrenim Mezunu	9	43,56±7,91ab			22	45,18±7,65		
Sosyal Kontrol Puanı	Okur-yazar Değil	8	40,00±11,80			5	38,40±8,38		
	İlkokul Mezunu	85	44,11±7,62			54	44,17±7,78		
	Ortaokul Mezunu	30	41,40±9,54	2,35	0,06	41	42,51±8,80	1,47	0,21
	Lise Mezunu	48	46,38±7,31			58	45,09±8,40		
	Yükseköğrenim Mezunu	9	45,11±6,51			22	45,86±6,79		
Toplam Puanlar	Okur-yazar Değil	8	231,88±62,01a			5	229,80±41,88		
	İlkokul Mezunu	85	261,65±38,57ab			54	262,38±36,20		
	Ortaokul Mezunu	30	240,82±46,54ab	4,01	0,00*	41	257,53±52,15	0,80	0,53
	Lise Mezunu	48	274,66±39,60b			58	259,74±45,22		
	Yükseköğrenim Mezunu	9	252,22±37,60ab			22	265,91±31,90		

*p<0,05

Tablo 5'ten elde edilen sonuçlara göre annenin eğitim seviyesine bağli olarak Sosyal Kontrol Boyutu puan ortalaması hariç diğer tüm boyutlar ve toplam puan ortalamalarında anlamlı fark tespit edilmiştir (p<0,05). Bu farkların sebebi sorgulandığında Duyuşsal Anlatımcılık boyutu ve Duyuşsal Duyarlılık boyutlarında ortaokul mezunu annelerin

çocuklarının sahip olduğu en düşük puan ortalaması ile lise mezunu annelerin çocuklarının sahip olduğu en yüksek puan ortalamaları arasındaki fark tespit edilmiştir. Ayrıca bu farka katkıda bulunan diğer sebep ise Duyuşsal Kontrol, Sosyal Duyarlılık ve Toplam puanlardaki okuryazar olmayan annelerin çocuklarının düşük sosyal beceri puan ortalamaları ile lise mezunu annelerin çocuklarının yüksek puan ortalamaları arasındaki fark olarak hesaplanmıştır. Buna karşın babanın eğitim seviyesine bağlı olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 6. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puan Ortalamalarının Kardeş Sayısına ve Haftadaki Antrenman Saatlerine Bağlı Olarak Çoklu Karşılaştırmaları

Puan Türü	Sahip Olunan Kardeş Sayısına Göre Değerlendirme					Haftada Yapılan Antrenman Saatine Göre Değerlendirme				
	Kardeş Sayısı	N	X±Ss	F	P	Antrenman Saati	N	X±Ss	F	P
Duyuşsal Anlatımcılık Puanı	1 Kardeş	38	43,26±9,10			1 Saat	18	44,39±7,36		
	2 Kardeş	71	45,59±8,50			2 Saat	29	44,34±10,09		
	3 Kardeş	48	45,06±7,86	0,64	0,63	3 Saat	16	48,25±6,96	0,71	0,59
	4 Kardeş	15	44,33±11,15			4 Saat	14	44,14±8,61		
	5 ve Üzeri	8	42,25±5,50			5 Saat ve üzeri	66	45,29±8,00		
Duyuşsal Duyarlılık Puanı	1 Kardeş	38	41,47±9,28			1 Saat	38	42,50±6,71		
	2 Kardeş	71	43,08±8,44			2 Saat	71	40,97±10,27		
	3 Kardeş	48	43,00±7,17	0,51	0,73	3 Saat	48	42,19±8,49	0,64	0,64
	4 Kardeş	15	42,50±10,27			4 Saat	15	45,07±5,41		
	5 ve Üzeri	8	39,63±7,19			5 Saat ve üzeri	8	43,05±8,28		
Duyuşsal Kontrol Puanı	1 Kardeş	38	41,95±9,59			1 Saat	38	43,06±8,12		
	2 Kardeş	71	43,37±8,13			2 Saat	71	41,69±9,68		
	3 Kardeş	48	43,33±7,09	0,48	0,75	3 Saat	48	44,00±7,15	0,23	0,92
	4 Kardeş	15	40,87±10,82			4 Saat	15	42,50±5,84		
	5 ve Üzeri	8	41,38±7,74			5 Saat ve üzeri	8	43,08±8,56		
Sosyal Anlatımcılık Puanı	1 Kardeş	38	41,16±9,89			1 Saat	38	43,28±8,27		
	2 Kardeş	71	42,33±8,19			2 Saat	71	39,34±9,54		
	3 Kardeş	48	43,60±6,92	0,60	0,67	3 Saat	48	43,31±8,16	1,75	0,14
	4 Kardeş	15	43,67±11,01			4 Saat	15	45,36±6,93		
	5 ve Üzeri	8	40,63±8,68			5 Saat ve üzeri	8	43,70±8,30		
Sosyal Duyarlılık Puanı	1 Kardeş	38	43,08±9,41			1 Saat	38	41,61±9,07		
	2 Kardeş	71	43,46±8,28	0,68	0,61	2 Saat	71	41,66±10,18	1,02	0,40
	3 Kardeş	48	44,58±9,74			3 Saat	48	46,38±13,99		
	4 Kardeş	15	44,20±10,52			4 Saat	15	43,85±6,85		

		Mehmet Emin KOCA				OlcaY SALİCİ			
	5 ve Üzeri	8	39,13±6,33		5 Saat ve üzeri	8	44,55±8,15		
Sosyal Kontrol Puanı	1 Kardeş	38	43,32±8,62		1 Saat	38	44,39±9,15		
	2 Kardeş	71	44,70±7,90		2 Saat	71	43,52±10,23		
	3 Kardeş	48	44,29±7,59	0,55 0,70	3 Saat	48	47,00±7,75	0,52	0,72
	4 Kardeş	15	44,80±10,57		4 Saat	15	45,00±6,54		
	5 ve Üzeri	8	40,75±7,80		5 Saat ve üzeri	8	44,30±6,95		
Toplam Puanlar	1 Kardeş	38	254,24±48,86		1 Saat	38	259,22±40,48		
	2 Kardeş	71	262,51±40,70		2 Saat	71	251,52±53,17		
	3 Kardeş	48	264,21±37,61	0,64 0,64	3 Saat	48	271,13±40,17	0,67	0,61
	4 Kardeş	15	257,50±57,37		4 Saat	15	265,23±31,01		
	5 ve Üzeri	8	243,75±37,59		5 Saat ve üzeri	8	263,37±39,98		

Tablo 6'da sahip olunan kardeş sayısı ve haftada yapılan antrenman sayısının sosyal beceri puanlarına etki edip etmediği varyans analizi yapılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Buradan elde edilen sonuçlara göre ne sahip olunan kardeş sayısının ne de haftada yapılan antrenman sayısının öğrencilerin sosyal becerileri üzerine anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

TARTIşMA VE SONUÇ

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplam puanlara göre sosyal beceri düzeylerinde cinsiyet, anne ve babanın spor yapıp yapmadığı, anne ve babanın birlikte olup olmadığı, okul ya da kulüp takımında olup olmadıkları gibi değişkenlere bağlı yapılan ikili karşılaştırmalarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ancak çalışmamıza katılan erkek öğrencilerin “Duyuşsal Duyarlılık” boyutunda daha yüksek sosyal beceri düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Avşar ve Öztürk Kuter (2007), aynı ölçeği kullanarak yapmış oldukları sosyal beceri düzeyini belirleyici çalışmalarında erkek öğrencilerin daha yüksek sosyal beceriye sahip olduklarını tespit etmişlerdir [12]. Özdiñç (2005), yapmış olduğu çalışmada ise spor vesilesiyle, Türk erkeğinin sosyalleşme sürecinin bayanlara göre daha fazla olduğu görülmektedir [13].

Spor yapan öğrenciler ele alındığında bu öğrencilerin okul takımında olmalarına bağlı olarak sosyal becerilerinde ve alt boyutlara dair puan ortalamalarında anlamlı bir fark yoktur. Ancak herhangi bir kulüp sporcusu olan öğrencilerin Duyuşsal Duyarlılık ve Sosyal Anlatımcılık boyutlarında anlamlı düzeyde yüksek sosyal beceri düzeyine sahip oldukları

gözlemlenmiştir. Buna karşın kulüp sporcusu öğrencilerin yaptıkları antrenman saatine ve yaptıkları spor branşının türüne dair sosyal becerilerinde ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Dolayısıyla herhangi bir kulüpte sporcu olmanın sosyal beceriyi artırdığı söylenebilirken yapılan spor branşının türünün ve yapılan antrenman saatinin önemli olmadığı da söylenebilir. Çakmakçı (2001), ergenlik döneminin özellikle psiko-sosyal etkileşimlerin en yoğun olduğu dönemlerden biri olduğunu söylemektedir [14]. Çocukların ve gençlerin gelişim çağında, aerobik antrenman temeli üzerinden spor yapmaları onların, güçlü, dengeli, becerikli, sportmence yarışan, kolayca sosyal ilişkiler kurabilen ve güleç yüzlü insanlar olma şansını arttırır [15].

Anne ve babanın spor yapıyor ya da yapmıyor olmasının öğrencilerin sosyal becerileri üzerine herhangi bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir ancak ebeveynlerine bağlı olarak sosyal becerilerini etkileyen tek faktörün annenin eğitim durumu olduğu bulunmuştur. Kaya ve Tuna (2010), popüler kültürün aile içi ilişkiler üzerine yapmış olduğu araştırmalarında çocukların anneleriyle olan ilişkilerinin babalarıyla olan ilişkilere göre daha iyi olduğu söylemektedirler. Bunun çocuğun sosyalleşme sürecinde annenin toplumsal cinsiyet rolüyle ilişkili olduğuna bağlamaktadırlar [16].

Sonuç olarak öğrencilerin spor yapıp yapmamalarının sosyal beceri düzeyini etkilemediği ancak spor yapanların içerisinde kulüp sporcusu olanların daha yüksek sosyal beceri düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra yine spor yapanlar içerisinde yapılan branşın türüne bağlı olarak sosyal beceri düzeyinin değişmediği gözlemlenmiştir.

KAYNAKLAR

1. Yıldırım İ, Yetim A. Ortaöğretimde Beden Eğitimi Dersleri Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma, GÜ Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 2011; (1) 3: 36-43
2. Özçep C. İlköğretimde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. 2007.
3. Yüksel G. Öğretmenlerin Sahip Olmaları Gereken Davranış Olarak Sosyal Beceri, Milli Eğitim Dergisi, 2001 Apr [cited 2017 Jun], 150 :[about 3p]
Available from: https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/150/yuksel.htm
4. Coşkun N, Samancı O. İlköğretim 4. Ve 5. Sınıflarda sosyal beceri düzeyi ile sosyal bilgiler dersine yönelik tutumların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, Journal of Educational and Instructional Studies In The World, 2012; (2):32-41.
5. Yiğit R, Yılmaz H. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 2011; (31):335-347.

6. Kumartaşlı M, Atabaş EG. Spor Merkezi Fitness Salonunu Kullanan Bireylerin Beklentilerinin Değerlendirilmesi, International Journal of Science Culture and Sport, 2014; (1):898-904.
7. Erkal M, Güven . Ayan D. Sosyolojik Açıdan Spor. Der Yayınları. İstanbul. 1998.
8. aha . Aşkın Devletten Sivil Topluma, Gendaş Kültür Kitapları. İstanbul. 2000.
9. Küçük V, Acet M. Bir Kişilik zelliği Olarak Suçluluk ve Sporla İlişkisi, DP Sosyal Bilimler Dergisi, 2002; (7):369-375.
10. Riggio RE. Assessment Of Basic Social Skills, Journal Of Personality And Social Psychology, 1986;(51):649-660.
11. Yüksel G. Sosyal Beceri Envanteri El Kitabı. Asil Yayın Dağıtım. Ankara. 2004.
12. Avsar Z, Kuter F. 2007 Eğitimde Kuram ve Uygulama, Journal Of Theory And Practice In Education, 2007; (3):197-206.
13. zdiņ . ukurova niversitesi ğrencilerinin Sporu ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi zerine Görüşleri, Spometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2005; (2):77-84.
14. akmakı S. Okullardaki Beden Eğitimi Dersinin ve Faaliyetlerinin ğrencilerin Sosyalleşmesine Etkileri, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, 2001.
15. Aracı H. Okullarda Beden Eğitimi. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara. 2004.
16. Kaya K, Tuna M. Popüler Kültürün İlköğretim ağındaki ocukların Aile İçi İlişkileri zerindeki Etkisi, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2010; (21):237-256.